

Χειροτονία των γυναικών και χριστιανική παράδοση

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=92408>]

Η γυναίκα λοιπόν που πρωτοστάτησε στην πτώση πρωτοστατεί και στην ανόρθωση του ανθρώπου. Ο άνδρας συμπαρασύρεται στην πτώση και συμπορεύεται στην ανόρθωση. Ο πρώτος ρόλος δεν βρίσκεται σε αυτόν αλλά στην γυναίκα. Και στις δύο περιπτώσεις η γυναίκα πρωτοστατεί και ο άνδρας ακολουθεί. Ειδικότερα η Παναγία γίνεται συναίτιος της θείας ενανθρωπήσεως, μαζί με τον ίδιο τον Θεό· δανείζει στον Θεό την ανθρώπινη φύση, που γίνεται η απαρχή της καινής κτίσεως. Από την άποψη αυτήν η Παναγία είναι «μετά τον πρώτον ιεράρχην Χριστόν, έτερος ιεράρχης»[4]. Έτσι η γυναίκα αντί της ειδικής η λειτουργικής ιερωσύνης άσκησε εφάπαξ με το πρόσωπο της Παναγίας την υψηλότερη ιερωσύνη, την οντολογική, για την σωτηρία ολόκληρου του κόσμου[5]. Με άλλα λόγια η γυναίκα συνεργεί στο μυστήριο της σωτηρίας, ενώ ο άνδρας διακονεί.

Οι ιέρειες ήταν ευρύτατα γνωστές στον προχριστιανικό κόσμο εκτός του Ισραήλ. Ειδικότερα υπήρχαν στις θρησκείες των Ελλήνων και των Ρωμαίων, με τις οποίες ήρθε σε άμεση σχέση η Εκκλησία αλλά και ο Ισραήλ. Γι' αυτό από καθαρώς κοινωνική άποψη φαίνεται κάπως παράδοξη η απουσία ιερειών στον ιουδαϊκό και τον χριστιανικό κόσμο, όπου μάλιστα η κοινωνική θέση της γυναίκας ήταν σαφώς υψηλότερη. Επιπλέον σε ολόκληρη την χριστιανική γραμματεία, όπου αναφύονται πολλά εκκλησιαστικά ζητήματα, ουδέποτε ανέκυψε ζήτημα χειροτονίας ιερειών. Μόνο η γνωστικίζουσα αίρεση του Μοντανισμού δεχόταν γυναίκες στον πρεσβυτερικό και τον επισκοπικό βαθμό, πράγμα που χαρακτηρίστηκε από τον άγιο Επιφάνιος Κύπρου ως «ειδωλοποιόν επιτήδευμα» και «εγχείρημα διαβολικόν»[6].

Οι χαρακτηρισμοί αυτοί του αγίου Επιφανίου δεν πρέπει να θεωρηθούν τυχαίοι. Είναι δηλωτικοί της στάσεως της Εκκλησίας απέναντι στην ειδική ιερωσύνη των γυναικών. Οι επίσκοποι και οι πρεσβύτεροι είχαν εξ αρχής όχι μόνο λειτουργική αλλά και συμβολική θέση στο σώμα της Εκκλησίας. Αυτοί υπάρχουν «εις τύπον του Πατρός» η «εις τύπον Θεού»[7]. Η παρουσία ιερειών θα υποδήλωνε παραδοχή γυναικείων θεοτήτων, όπως συνέβαινε στις προχριστιανικές θρησκείες. Η άρνηση δηλαδή της ειδωλολατρίας, που συνεπάγεται και την άρνηση θεοτήτων των δύο φύλων, συμβαδίζει με την απουσία ιερειών. Και δεν είναι τυχαίο ότι ο Μοντανισμός εκτός από την ιερωσύνη των γυναικών διατήρησε και άλλα ειδωλολατρικά στοιχεία, ενώ ο εισηγητής του Μοντανός ήταν αρχικά ιερέας της θεάς Κυβέλης[8]. Αλλά και σήμερα η πρόωθηση γυναικών στην ιερωσύνη δεν είναι άσχετη με την

διάδοση νεογνωστικών και νεοπαγανιστικών αντιλήψεων, που χαρακτηρίζουν το γενικότερο πνεύμα της εποχής μας.

Ο Χριστός επέλεξε άνδρες ως Αποστόλους και σε αυτούς ανέθεσε την ειδική ιερωσύνη. Αυτούς μόνο παρέλαβε στον Μυστικό Δείπνο, αυτούς απέστειλε στο κήρυγμα και το βάπτισμα των εθνών, και σε αυτούς έδωσε την εξουσία του «δεσμείν και λύειν» τις αμαρτίες των ανθρώπων, ενώ υπήρχαν και γυναίκες που τον ακολουθούσαν και διακονούσαν στο έργο του[9]. Η Παναγία, μολοντί καταξιώθηκε να γεννήσει τον σαρκωθέντα Λόγο του Θεού, δεν άσκησε λειτουργική ιερωσύνη[10]. Και η Εκκλησία σε ολόκληρη την παράδοσή της δεν χειροτόνησε ιέρειες, αλλά διατήρησε μόνο διακόνισσες. Αυτές εκλέγονταν κυρίως από τους κύκλους των αφιερωμένων στον Χριστό παρθένων ή χηρών και εξυπηρετούσαν πρακτικές ανάγκες του κοινωνικού και λειτουργικού έργου της Εκκλησίας, όπως την επίσκεψη ασθενών ή φυλακισμένων γυναικών, την προετοιμασία για το βάπτισμα ή και την κατήχηση των προσερχομένων στην Εκκλησία γυναικών κ.α.

Το τάγμα των διακονισσών δεν καθιερώθηκε για το «ιερατεύειν» και η «προχειρίσις» τους «δεν μπορεί να θεωρηθή μυστηριακή χειροτονία για την είσοδό τους στο ιερατείο της Εκκλησίας, αλλά είναι μία ειδική χειροθεσία για άσκηση συγκεκριμένου λειτουργήματος στην ευρύτερη ποιμαντική αποστολή της Εκκλησίας»[11]. Τυπολογικά η διακόνισσα τιμάται «εις τύπον του Αγίου Πνεύματος»[12], που υποδηλώνει και την χαρισματική θέση της στο έργο της Εκκλησίας.

Διακόνισσες υπήρχαν σε ολόκληρη την ζωή της Εκκλησίας, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν σποραδικά και ως σήμερα. Ταυτόχρονα βέβαια η γυναίκα μετέχει στο «βασιλείον ιεράτευμα»[13], στην βασιλική ιερωσύνη που δώρισε ο Χριστός σε όλους τους πιστούς.

[4]. Θεοφάνους Νικαίας, *Λόγος εις Υπεραγίαν Θεοτόκον* 11, εκδ. M. Jugie, *Theophanes Nicaenus* († 1381), *Sermo in Sanctissimam Deiparam*, Lateranum Romae 1935, σ. 64.

[5]. «Της θείας και της ανθρωπίνης φύσεως η ιερωσύνη ώσπερ μέση καθέστηκεν, ίνα την μεν θεραπεύη τη δε μεταβολήν εργάζεται κρείττονα». Ισιδώρου Πηλουσιώτου, *Επιστολή* 20, PG 78,745C. Το έργο αυτό πραγματοποιήθηκε ουσιαστικά στο πρόσωπο της Παναγίας. Πρβλ. Γρηγορίου Παλαμά, *Ομιλία* 53,25, εκδ. Σ. Οικονόμου, σ. 161-62. Αρχιμ. Σωφρονίου, *Οικοδομώντας τον ναό του Θεού μέσα μας και στους αδελφούς μας*, τομ. 3, Έσσεξ Αγγλίας 2014, σ. 47.

[6]. Επιφανίου Κύπρου, *Πανάριον* 49, PG 42,745BC.

[7]. Ιγνατίου Αντιοχείας, *Προς Μαγνησιείς* 4. *Προς Τραλλιανούς* 3,1.

[8]. Η παρουσία του Θεού ως Πατρός στην *Παλαιά Διαθήκη* η ως Πατρός, Υιού και Αγίου Πνεύματος στην *Καινή Διαθήκη* και την Εκκλησία δεν προβάλλει το αρσενικό η το ουδέτερο γένος ούτε περιφρονεί το θηλυκό, αλλά φανερώνει με την συμβατική ανθρώπινη ορολογία τον άκτιστο και πέρα από κάθε διάσπαση και διάκριση σε γένη Θεό στον κτιστό και διασπασμένο άνθρωπο. Ακόμα κατά την διδασκαλία της *Παλαιάς Διαθήκης* και της Εκκλησίας ο εξεικονισμός του Θεού υπάρχει στον άνθρωπο και την ανθρωπότητα, και όχι μόνο στον άνδρα η την γυναίκα. Τέλος η έννοια του ανθρώπου, που είναι γένους αρσενικού, η της θεότητας, που είναι γένους θηλυκού, δεν υποδηλώνουν αντίστοιχο γένος, αλλά συνολικά τον άνθρωπο, την ανθρωπότητα η την θεότητα.

[9]. Βλ. *Ματθ.* 27,55. *Μαρκ.* 15,41. *Λουκ.* 8,3.

[10]. «Ει ιερατεύειν γυναίκες Θεώ προσετάσσοντο η κανονικόν τι εργάζεσθαι εν τη Εκκλησία, έδει μάλλον αυτήν την Μαρίαν ιερατείαν επιτελέσαι εν Καινή Διαθήκη, την καταξιωθείσαν εν κόλποις ιδίοις υποδέξασθαι τον Παμβασιλέα, Θεόν επουράνιον, Υιόν του Θεού, ης η μήτρα ναός γενομένη και κατοικητήριον εις την του Κυρίου ένσαρκον οικονομίαν κατά φιλανθρωπίαν Θεού και έκπληκτον μυστήριον ητοιμάσθη». Επιφανίου Κύπρου, *Πανάριον*, 3,59,3,PG 42,744AB.

[11]. Β. Φειδά, *Εκκλησιαστική ιστορία*, τομ. Α', Αθήναι ²¹⁹⁹⁴, σ. 216. Βλ. επίσης, *Το ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών*, Αθήναι 1991, σ. 171-205. Πρβλ. και Ε. Θεοδώρου, *Η «χειροτονία» η «χειροθεσία» των διακονισσών*, Αθήναι 1954.

[12]. *Διαταγαί Αποστόλων* 2,26,6.

[13]. Βλ. Α *Πέτρ.* 2,9.